

Andreu Sotorra

<http://www.andreusotorra.com/teatre/clipdeteatre/goya.html#2807>

«Prendre partit (Taking Sides)»,
de Ronald Harwood.

Traducció d'Ernest Riera.

Intèrprets: Josep Maria Pou, Andrés Herrera, Sandra Monclús, Anna Alarcón, Pepo Blasco i Sergi Torrecilla. **Escenografia:** Joan Sabaté.

Il·luminació: David Pujol. **Vestuari:** Maria Araujo. **Espai sonor:** Àlex Polls. **Caracterització:** Toni Santos. **Regidoria:** Héctor Morris.

Sastreria: Pepa Mogeda. **Ajudant direcció:** Víctor Muñoz. **Direcció:** Josep Maria Pou.

Teatre Goya, Barcelona, 13 desembre 2014.

¿Per què apassiona tant tot allò que té relació amb la tràgica etapa del nazisme? Probablement perquè, per molt que se n'hagi parlat i per molt que s'hagin intentat curar les ferides, mai no s'han cicatritzat encara del tot. Per això, quan una manifestació artística s'hi aproxima, ja sigui en literatura, teatre o cinema, la pulsió adrenalínica puja de to i, en el cas del teatre, els espectadors reculen inevitablement cap a aquella etapa fosca d'Europa que encara té testimonis i supervivents. I ho fa, segurament, intentant entendre perquè la humanitat topa tantes vegades en la mateixa pedra. Però també sentint la punxada interior que és una de les preguntes que es fan els protagonistes de 'Prendre partit': «¿Què havia de fer... Quedar-me o marxar?»

Aquesta és la llosa que va arrossegar el director d'orquestra Wilhelm Furtwängler (Berlín, 1886 - Baden-Baden, 1954) fins a la mort quan, després d'haver renunciat a fugir del seu país, va dirigir l'Orquestra Filharmònica de Berlín durant el període nazi i, tot i haver ajudat molts jueus de la persecució de Hitler, va ser posteriorment, el 1946, víctima de la comissió de desnazificació portada a terme pels aliats.

L'obra de l'autor Ronald Harwood (Ciutat del Cap, Àfrica del Sud, 1934) —que ja va acaronar un Oscar amb el tema del nazisme

com a guionista de la pel·lícula 'El pianista', de Roman Polanski — es basa, doncs, en els fets reals que van perseguir Wilhelm Furtwängler, però també posa de manifest la contradicció de la humanitat davant de la fam de presumpça justícia i l'inevitable lluita entre la cultura i la política i el qüestionament de la llibertat de l'artista davant del poder, tot i que la música és el llenguatge més universal que no entén de fronteres de cap mena.

La posada en escena d'aquesta versió de 'Prendre partit' — l'original es va estrenar a Londres i Broadway, el 1995 i el 1996, i es va adaptar al cinema ('Taking Sides', 2001), sota la direcció d'István Szabó — aprofundeix en aquesta contradicció i enfronta els dos protagonistes del duel: el mateix director d'orquestra Wilhelm Furtwängler i el major nord-americà Steve Arnold, un exagent de pòlisses d'assegurances, obsessionat a trobar el punt feble, real o imaginari, dels acusats en els seus interrogatoris.

En un marc de postguerra i desolació, les columnes i els vidres trencats dels finestrals d'un enorme saló grisós porten la imatge d'algun dels edificis que van quedar dempeus després del bombardeig final dels aliats sobre els feus nazis. La trama no es limita a aquest enfrontament entre els dos personatges principals sinó que dona també diferents punts de vista amb la interrelació del major Arnold amb tres personatges més: la secretària de l'oficina d'interrogatoris, un jove soldat jueu ajudant del major i un exsegon violí de la Filharmònica que és també investigat. L'obra no és en cap moment maniqueista sinó que, ben al contrari, activa constantment la reflexió dels espectadors per allò que l'autor segurament pretén: que siguin també ells el que acabin prenent partit i responguin, si poden, a la pregunta clau: «¿Quedar-se amb el règim o fugir-ne?»

Josep Maria Pou ha dirigit l'obra amb peus de plom. Vull dir que ha fet que cap dels sis personatges — ell mateix interpreta el del director d'orquestra Wilhelm Furtwängler — se'n mengi cap altre. Per això hi ha sempre una escena que puja d'intensitat per a

cadascun d'ells. Qui condueix tota l'acció, esclar, és el major Steve Arnold, en un paper que porta l'actor Andrés Herrera a enfrontar-se davant d'un text on no hi ha lloc per a la improvisació o el work in progress i que el referma com un intèrpret preparat per a qualsevol registre dramàtic.

Josep Maria Pou manté les rèpliques més reflexives sobre l'actitud de Wilhelm Furtwängler, com si de fet, el director d'orquestra se les estigués plantejant aleshores mateix. Auster i interrogador amb el silenci. Les escenes amb llargs mutis parlen per si soles. Les seves aparicions, en cadascun dels interrogatoris, marquen l'abisme entre la força de la intel·ligència del que va ser considerat el millor director d'orquestra de l'època i la pobresa d'esperit i la misèria del seu interrogador, fins al punt que Wilhelm Furtwängler li pregunta en una ocasió davant la seva actitud fèrria: «¿Quin món volen vostès per al futur...?». És a dir, després del desastre, de la tragèdia, de l'Holocaust... ¿ara, què ens espera més?

També prenen força els altres polsos de les entrevistes amb l'exsegon violí de la Filharmònica de Berlín, Helmut Rode (interpretat per un creïble i eficaç Pepo Blasco) que passa de la seguretat de la innocència a la caiguda en el seu propi pou fosc. I no es poden deixar de banda, ni la gairebé silenciosa secretària, Emmi Straube (amb una presència de gestos, mirades i expressions de l'actriu Anna Alarcón que no necessiten gaires paraules) ni l'entrada com un remolí de Tamara Sachs, vídua d'un músic brillant víctima del nazisme, que reflecteix l'estat de desesperació i de subtil bogeria pel passat d'una vidua de jueu que no para de dir, entre perdons, que no és jueva (interpretat amb expressivitat a flor de pell per Sandra Monclús), ni tampoc la del tinent David Wills (interpretat per Sergi Torrecilla), el jove militar ajudant, també jueu, que, com la secretària, fa més d'observador que d'agent actiu en el procés interrogatori, però sense deixar de prendre-hi part finalment en defensa del músic acusat, davant la humiliació que pateix Wilhelm Furtwängler, assetjat per les impertinències del major Arnold.

'Prendre partit' s'embolcalla d'una banda sonora que són la cara i la creu: la música simfònica en enregistraments de la mateixa Orquestra Filharmònica de Berlín, dirigida en el seu dia per Wilhelm Furtwängler, i els retronys dels bombardejos que ressonen en la ment del major Steve Arnold i que li porten les imatges cruels i la sentor inoblidable dels crematoris dels camps d'extermini, un record per sempre que ni l'afany de justícia aferrissada i engegada sembla que pugui acabar d'esborrar.
